

Prva domača naloga

Razlike v izkustvih branja v različnih oblikah

Jaka Čop

4. marec 2025

Avdioknjige poslušam že od malega – Martina Krpana, ki ga bere Boris Kralj, imam še vedno med drugim na CD-ju. Zdaj sicer poslušam daljše knjige, a zato nič manj intenzivno. Seveda tudi še vedno berem knjige na klasičen način. Tako da vprašanje, kateri način branja mi je ljubši, pri meni ni nov in je hkrati še kako aktualen. Nekoliko razočarano pa ugotavljam, da pravzaprav tega še vedno ne vem. Oba načina imata svoje prednosti in slabosti, svoje dobre in slabe lastnosti. Ponavadi se zgolj poslužim tistega, ki je v trenutku priročnejši – če ne morem držati knjige v rokah, jo pač poslušam.

Zdaj pa k knjigi na dlani: *Tu je bila Britt-Marie*. Začel sem s poslušanjem avdioknjige in bil skoraj takoj hkrati navdušen in razočaran. Kasneje pa se je tudi prvotno navdušenje spremenilo v dokaj splošno razočaranje. Navdušen sem bil, ker se mi je pripovedovalčev (Ambrož Kvartič) glas sprva zdel zelo podoben glasu Jureta Longyjke, ki mi je osebno izjemno prijeten in ljub. Edino avdioknjigo, ki sem jo poleg pravljič poslušal v slovenščini, bere prav on. A se je ta prvotna podobnost hitro razgubila. Za to je bilo verjetno krivo predvsem to, da glasu Jureta Longyjke nisem imel v zares svežem spominu. Hkrati sem v dani avdioknjigi hitro opazil, da se pripovedolec bodisi ni pretirano potrudil bodisi ni bil zmožen prilagoditi lastnega glasu različnim likom – meni so bili vsi slišati zelo podobno. To pa naredi poslušanje znatno težje, saj nikoli nismo prepričani, kdo v določenem trenutku sploh govori. To je bilo še posebej moteče, ko pogosto nisem bil gotov, kaj so samo misli junakov (predvsem Britt-Marie), in kaj dejanski dialog. Kar se sploh ni zgodilo poredko. Nekateri založbe najemajo za branje različnih junakov celo različne igralce. Ali pa je en igralec sposoben napraviti ogromno prepričljivih in različnih glasov (npr. Stephen Fry v Harry Potter-ju ali Štoparskem vodniku po galaksiji). Zavedam se, da je že „navadna“ produkcija avdioknjige izjemno draga, ta knjiga pa je odličen pokazatelj ravno tega. Roko na srce, nekoliko je gotovo cenena – varčevanje je očitno na več mestih (tudi prevod po mojem mnenju ni najkvalitetnejši). Poleg tega se že v opombah o izmišljenosti likov in krajev pojavi napaka. Namesto podobnosti pripovedovalec prebere podrobnosti. Morda tu krivda res ni izključno na pripovedovalcu, in morda sem samo malenkosten, toda to po mojem vseeno kaže na kvaliteto produkcije in natančnost bralca samega. Saj verjetno o tem ne bi niti pisal, če bi to bila pogosta „praksa“ v izdelavi avdioknjig, pa se sploh ne morem spomniti, če sem v kakšni avdioknjigi že kdaj opazil podobno napako. To, da mi pripovedovlec ni všeč, je seveda zelo subjektivno in se ni zgodilo ne prvič ne zadnjič. Zanimivo pa je prav to, da sem prvič opazil (zelo) očitno napako v branju avdioknjige.

Glede na dosedaj napisano mislim, da je očitno, da dlje kot sem knjigo poslušal, slabša je bila moja izkušnja. Pa ne nujno zato, ker bi mi bila knjiga pretirano neljuba. Gotovo pa

mi ni všeč ta „izvedba“ knjige. Pripovedovalec se mi je poleg že povedanega ob poslušanju zdel res vse bolj monoton. Zgodba mi je bila sprva (in mi še vedno je) všeč. Všeč mi je, kako postopna je Britt-Marie-jina „preobrazba“ oz. vsaj njen začetek. A se mi zdi, da knjige ne bom mogel končati. Kljub temu, da me konec iskreno zanima, je način, na katerega je zgodba napisana, enostavno preveč otročji! In to je ocena človeka, ki še vedno gleda risanke. Pa ta način pisanja verjetno še ne bi bil takšen problem, če knjige ne bi (sprva) poslušal. Ob poslušanju mi je namreč krepko manjkala možnost „preskoka vrstice“, kar je zanimivo, če upoštevamo, da veliko kritik avdioknjig leti prav na to, da se po njih ne moremo preprosto vračati, če med poslušanjem nekoliko odtavamo. Ob poslušanju pa so se stvari, ki so mi šle potem tudi pri branju močno na živce, tu samo potencirale. Količina ponavljanja in mašil (a, aha, ha?, ha!,...) je vrtoglava. Še eno zanimivo opažanje pa je, da sem, dokler nisem knjige začel brati na klasičen način, mislil, da je priljubljeno čistilo Vaccine, ne pa Faxin. Tu ne vem, če je bil problem v meni samem ali pripovedovalcu. Toda gotovo je tudi moje predznanje angleščine odigralo svojo vlogo pri tej asociaciji.

Pred začetkom branja sem mislil, da prehoda iz avdioknjige na e-knjigo ne bom pretirano opazil. To namreč pogosto počnem, včasih berem celo ob poslušanju. A me je po vseh dosedanjih razočaranjih knjiga (oz. bolje rečeno, aplikacija) uspela razočarati še poslednjič. Tokrat daleč najhuje. Prehod je bil jasen takoj. Ne čudi me, da Mladinska knjiga Plus nima veliko naročnikov, ali dejstvo, da digitalne knjige v Sloveniji ne vzbujajo povpraševanja. Ta bralna aplikacija je žalitev ostalih bralnih aplikacij že s svojim poimenovanjem!! To je navaden polom, ne najdem boljše besede za to mržnjo (abomination). Tako bornih nastavitev izgleda nimajo niti 20 let stari telefoni. Če sem se „razvadil“ z uporabo boljših in bolj modernih aplikacij (Moon+ Reader na primer) iz tega tisočletja, tudi prav. V tej aplikaciji so me dobesedno bolele oči ob branju in če bi bili moji prvi bralni koraki v svetu digitalnih knjig narejeni v tej aplikaciji, bi bili zelo verjetno tudi zadnji!

Za konec bom dodal le še komentar, da v kolikor se kdaj odločim knjigo prebrati (ali preposlušati) do konca, bom to gotovo naredil v tujem jeziku.